

Ibn en el nom de *La Mucarra* o *Muncarra*, pda. de Carlet i Alginet.

VILAMULACA

Poble del Rosselló, uns 17 k. al SSO. de Perpinyà, i a uns 15 de la costa.

PRON. LOCAL: *biləmūlāka*, en l'enq. de 1960 en el poble, i en altres veïns *binəmūlāka*, oït a Prullans, 1960 (XXVII, 83 ss.).

MENCIONS ANT. 973: «in comit. Rossilionensi, in *Villa Mulaca* ---» (tret de *Cart. d'Elna*, f° 921, per Moreau, xi, 77, i *Hist. Lgd.* v. 1516); 981: «*Villa Mulaca* --- via publica que venit de *V. Mulaca*» (Mons. XXIII, 378; *Cat. Car.* ii, 212.11, 12, 23); 981: «in *Villa Mulaca* pagi Rossil.» (Dom. Bouquet, *Recueil des Hist. des Gaules*, vol. IX); 1052: «in term. de *Villamulaca* vel de *Ciresa* vel de *Darnago* --- *estrada de Villamulacha* a *Prullars* (Mor. XXIII, 162; *Hist. Lgd.* v, 1520); 1133: «ultra Riard, qui est iuxta *Villam Mulacham* ---»¹ (Mons., l. c.); 1138: *Villa Mulacha* (Albon, o. c., 110); 1138: Guillelmus de *Villa Mulacha* (ib. p.p. 119; també alterat en *Molassa* en Barthélemy); 1141: *Villam Mulacham* (Albon, p. 163); 1148: *Arnaldus de Ainils* --- in campo --- est in term. *Ville Mulace* (Albon. p. 321); 1158: «in term. Sti. Julianu de *Villa Muacha* in loco ---» (Albon. p. 356); 1172: «hominibus de *Vila Mulacha*» (Mor. LXXVI, 1843); 1205: P. Jozberti de *Villa Mulaca* (*Cart. Alart-Henry* III, 27); 1216, 1235, 1274 (Mons., l. c.); 1274: Raimundi Podadora de *Villamulaca* (*InuLC*); 1272: *de Correxes de Villamulaca* (ib. s. v. *correc*); 1350: (Mons., l. c.); 1399 i 1674 (Desplanque: *Archives de Thuir*, 11a, 28a); 74b); 1174: *Vilamuaca* (Mons. xii, 188); 1561: *Vilamulaca* (id.). Ponsich (*Top.* 6) i afegeix encara algunes cites, sobretot dels SS. XIII-XIV i ss. totes uniformes amb *u*, sense excepció.

La grafia *Villemolaque* amb *o* de l'administració francesa i de Barthélemy absolutament infundada, barbarisme inspirat en els mots francesos com és *mollasse*. Tant Alart com Ponsich (*Top.*) ho escriuen correctament.

ETIM. Nom de singular aspecte, de l'origen del qual res no s'ha escrit fins ara. És que un nom d'origen àrab en el Rosselló sembla ben sorprenent. I no obstant ha de ser això com ens hi indueix ja la impossibilitat de trobar-li res més.²

En efecte, *Vilamulaca* ha de venir de *Ibin al-mulāḥa* 'el fill de la Bellíssima, de la guapassa'. Amb el *ḥ*, forta fricativa velar, que els nostres sovint han imitat aproximadament com *k*. Recordem *Calaf*, *Calafell*, *Benicalap*, *Benimaclet*. En resultava *Binamulaca*, dissimilat en *Vilamulaca*, canviant la *n* en *l*, i eliminant l'altra *l* per la mateixa dissimilació.

És el fet que hem vist repetir-se en els de 8 casos aplegats a l'article *Vila*, secció ζ.: *Vilafamés*, *Vilamarxant*, *Vilamargo* etc. Allí també hem explicat el NL xurro *Vilamalefa* provinent de la variant *Ibin al-malīḥa*, format amb una variant de l'adjectiu que té el mateix sentit.

A l'art. *Vilamacolum* hem vist com el nom dels refugiats mossàrabs vénen en corrua des del Vallès (*Marata*), fins a *Jafre*, *Vilamacolum* i *Vilatenim*, de l'Empordà. Observem que *Vilamulaca* i *Vilatenim* estan en forma sistemàtica a un costat i altre del Portús, al llarg de la *Strata francisca* que havien de seguir aquests fugitius del fanatisme mahomètic (cf. l'art. *Hostoles*). Per a més casos encara de *Vina-* canviat en *Vila-* veg. el vol. I, *Vilamanent* (204-5) i *Vilamala* < PINNA MALA.

Aquests mossàrabs, però, duïen sovint un nom àrab, adoptat quan esperaven encara acceptació en la societat sarraïna; però aviat la tolerància de les primeres dècades després de la invasió anà esvaint-se del tot i hagueren de cercar aixopluc en les terres del Nord, on els reis carolingis els donaren acollida. Ja en la capitular de 822 entre els *Hispani* anomenats hi ha diversos noms àrabs: *Zuleiman*, *Zadde*, *Cazerellus* (> *Qasr él Lāh* 'el gran palacià') (Baluze, *Cap.* I, col. 499).

El mot corrent per dir 'formós' en àrab és *malīḥ*, fem. *malīḥa*, que és d'on ve *Villa malefa* (cf. *maleba*: hermosa *PALc.* 273b; «gentil, galan, garrido, solene, clar» 146b2, 26 etc.). Però hi havia variants matisades: *mulaḥ*, i *mullāḥ*, *-aḥa*, ja constatades per les fonts lexicogràfiques més clàssiques i antigues, Djauharī, el Qamūs, l'Azharī († 980): puntualitzant amb les definicions «beautiful, pretty, goodly» però el Djaurī i l'Azharī puntualitzen que aquests tenen fort matis intensiu: «they signify more than *malīḥ*» (Lane p. 2733a1f, i ss.). Potser aqueixa variant intensiva tingué més aplicació en to afectiu, en el terreny literal i objectiu, i per això ja no figura en Dozy, *PALc.* etc, però ja corria en l'ambient primerenc del S. VIII, i ja devia estar en ple ús col·loquial. És possible que hi ajudés *mulāḥ*, el plural de *malīḥ*, que té ús fraseològic, p. ex. *nās mulaḥ* «les bonnes, braves gens, les bienfaisants» que recull Beaussier en l'àrab d'Algèria (492b).

Altres arabismes toponímics en el Rosselló, portats certament per aquells *hispani*: Ponsich comunica que n'ha trobat un documentat l'any 1171, però com que és en la forma «*ad Mulacam*» sense «*Villa*», penso que no deu ser menció de *Vilamulaca*, sinó d'un NL menor que vaig recollir en les meves enquestes: *mulākə*, pda. de Perestortes (xxv, 128) i *la mulāgə* a St. Hipòlit (xxvi, 12). També aquest, però, ha de venir de l'adjectiu àrab que va donar el patronímic *Ibin al-Mulāḥa*, ètimon del poble en estudi, (en la variant *mullāḥa*), que he documentat més